

Eindrapportage Aantrekhelp voor steunkousen

Sima Ipakchian Askari, Sam van der Velden, Claire Wirtjes,
Henk Herman Nap

Februari, 2024

Inhoudsopgave

1. Introductie	3		
1.1 De HelpSoq	4		
1.2 Alternatieve hulpmiddelen voor het aantrekken van steunkousen	4		
1.3 Het Honingraatmodel	5		
1.4 De Waardewaaier	5		
1.5 Doel van het huidige onderzoek	7		
1.6 Onderzoeksvragen	8		
2. Methode	9		
2.1 Participanten en organisaties	9		
2.2 Ethiek	10		
3.3 Materiaal en procedure	10		
3. Resultaten	11		
3.1 Resultaten interviews met zorgmedewerkers en observaties bij tanteLouise	12		
3.2 Resultaten observaties naar levensduur steunkousen bij gebruik van de HelpSoq	16		
3.3 Verkenning - tijdsbesparing bij het aantrekken van steunkousen	17		
3.4 Resultaten interview met zorgmedewerker bij Surplus	18		
3.5 Hygiëne van de HelpSoq bij gebruik van een apparaat bij meerdere cliënten	21		
4. Kosten-batenanalyse (voorlopig)	24		
4.1 Voorlopige harde, zachte kosten-batenanalyse voor tanteLouise	25		
4.2 Voorlopige harde, zachte kosten-batenanalyse voor Surplus	26		
5. Discussie en conclusie	27		
5. Vervolg	28		
6. Bibliografie	29		

1. Introductie

Anders Werken in de Zorg heeft als doel om met minder tijd en inspanning, betere zorg en een fijne werkomgeving te leveren. Het programma richt zich op het arbeidsmarktvraagstuk en het vergroten van cliënt- en medewerkerstevredenheid in de VVT. Binnen Anders Werken in de Zorg doet Vilans onderzoek naar slimme technologische oplossingen die de zorg efficiënter, beter en minder belastend voor zorgmedewerkers kunnen maken. Deze rapportage focust zich op de HelpSoq: een technologie die zorgmedewerkers ondersteunt bij het aantrekken van steunkousen.

1.1 De HelpSoq

In Nederland dragen ongeveer 372.700 ouderen steunkousen (Zorginstituut Nederland, 2022). Ongeveer 12% van deze ouderen is afhankelijk van de hulp van zorgmedewerkers bij het aan- en uittrekken van de steunkousen (Zorginstituut Nederland, 2022). Eerder onderzoek heeft aangetoond dat zorgmedewerkers het aantrekken van steunkousen ervaren als een van de meest veeleisende taken in hun dagelijkse werk. Dit is voornamelijk te wijten aan de uitdagingen bij het aantrekken van steunkousen, bijvoorbeeld bij cliënten met eczeem of een droge huid (Sippel, Seifert & Hafner, 2015). Een nieuwe innovatie – de HelpSoq – is ontwikkeld om de fysieke belasting van zorgmedewerkers te reduceren tijdens het aantrekken van steunkousen en de zelfstandigheid van cliënten te bevorderen met betrekking tot het aantrekken van steunkousen (HelpSoq, 2023).

Figuur 1. Aan de linkerkant van de afbeelding de HelpSoq en aan de rechterkant De Doff N' Donner

Voor het uittrekken van de steunkous is echter een ander hulpmiddel vereist. De HelpSoq bestaat uit een machine, met daar overheen passend een ring (zie Figuur 1). De ring bestaat uit twee componenten, die via magneten aan elkaar geklikt kunnen worden. Verder zijn er rubberen tandwielen aanwezig, die de steunkousen over de ring rolt. De ring kan vervolgens gebruikt worden voor het aanbrengen van de steunkousen. Door het automatisch oprollen van de steunkousen en het aanbrengen via de ring, kan een steunkous sneller op de juiste manier aangebracht worden bij een cliënt. Daarnaast is er bij het gebruik van de HelpSoq bij het aantrekken van steunkousen minder fysieke inspanning nodig, vergeleken met geen gebruik van een hulpmiddel of bijvoorbeeld het gebruik van een Doff N' Donner (zie Figuur 1), een hulpmiddel dat gebruikt kan worden bij het aan- en uittrekken van steunkousen. Dit komt doordat bij het gebruik van een Doff N' Donner een zorgmedewerker tegendruk moet geven. Dit heeft als gevolg een fysieke belasting en minder comfortabele houding voor de zorgmedewerker.

1.2 Alternatieve hulpmiddelen voor het aantrekken van steunkousen

Naast de HelpSoq en de Doff N' Donner zijn er ook andere hulpmiddelen op de markt die zorgmedewerkers en/of cliënten kunnen gebruiken voor het aantrekken van steunkousen, bijvoorbeeld Bota kousenhulp en Proflebo handschoen. Het enige andere elektrische aantrekhulpmiddel is het Steunkous pistool.¹ De HelpSoq kan momenteel alleen gebruikt worden voor het aantrekken van steunkousen. Er zijn ook hulpmiddelen die, net als de Doff N' Donner, gebruikt kunnen worden om steunkousen zowel aan- als uit te trekken, bijvoorbeeld de Handlylegs en Eritek.²

1 <https://www.steunkouspistool.online/>

2 https://www.thuiszorgwinkel.nl/search/steunkousen/?ps_keyword=steunkousen&ps_tab=products

Figuur 2. Van links naar rechts afbeeldingen van de Bota kousenhulp, Proflebo handschoenen, Handyls en Eritek.

1.3 Het Honingraatmodel

Binnen Anders Werken wordt het 'Honingraatmodel' gehanteerd (Suijkerbuijk, Cornelisse, Weegen van der S & Nap, 2021), om aan te geven in welke fase van het implementatieproces een bepaalde technologie zich bevindt. In het Honingraatmodel staan de verschillende noodzakelijke fasen van technologie-implementatie en opschaling beschreven (zie Figuur 3). Elke organisatie en locatie zal, afhankelijk van de volwassenheid van de technologie, verschillende fasen moeten doorlopen om tot een goede implementatie te komen. Onder een goede implementatie verstaan wij onder andere hoge acceptatie, een besef van meerwaarde bij zorgmedewerkers en de organisatie, geen tot weinig storingen en het besef dat de technologie een integraal onderdeel zal moeten zijn van het zorgproces. Dit draagt bij aan het zogeheten 'Organisation Readiness Level'. De HelpSoq is een product dat reeds op de markt is. Echter, de meerwaarde van de HelpSoq is nog niet voldoende onderzocht. De inzet van de HelpSoq binnen Anders Werken in de Zorg West Brabant bevindt zich dan ook in de 'in gebruik'-fase (zie Figuur 3).

Figuur 3. Het Honingraatmodel

1.4 Waardewaaier

Voor waardebepalend onderzoek maken we gebruik van de Vilans Waardewaaier. Iteratief waardebepalend onderzoek draagt bij aan versnelling, duurzame inzetbaarheid en bekostiging van innovaties.

Wat voorop staat bij digitale zorg, is de bijdrage van een technologisch hulpmiddel. Die bijdrage moet gaan over:

- kwaliteit van leven voor de cliënt;
- werkplezier voor zorgmedewerkers;
- tijdbesparing;
- de kwaliteit, toegankelijkheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van de geleverde zorg;
- medewerkers en mantelzorgers helpen, zodat ze hun zorgtaken zelf goed kunnen organiseren.

Binnen deze methodiek werken we met de effectenkaart om de beoogde bijdrage concreet te maken. De effectenkaart is een systematische weergave van de waarde die de zorginnovatie toevoegt, met gelijkwaardige aandacht voor verschillende vormen van waarde. Dit is niet gelimiteerd tot tijd en geld, maar betreft ook kwaliteit van leven of gevoel van zelfredzaamheid. Wanneer je zicht krijgt op de toegevoegde waarde, dan kun je betere besluiten nemen over de inzet van de juiste digitale zorgtoepassingen.

Om deze waarde in de praktijk te kunnen realiseren en aan te tonen dat de waarde is gerealiseerd door het inzetten van de zorginnovatie, is het van belang anders te gaan werken. De wijze waarop anders gewerkt wordt, brengen we in kaart middels een zorgpad voor de huidige en nieuwe situatie.

De effectenkaart brengt in kaart welke toegevoegde waarde je verwacht. Het zorgpad brengt in kaart hoe je anders gaat werken om de toegevoegde waarde te realiseren. Zowel de effectenkaart als het nieuwe zorgpad worden gedurende het waardebepalend onderzoek steeds aangepast aan nieuwe inzichten.

De Waardewaaier bestaat in totaal uit 13 stappen die allemaal doorlopen worden tijdens waardebepalend onderzoek. Het is een iteratief proces waarbij je soms een stap teruggaat en soms een pas op de plaats maakt. Dit is afhankelijk van de ervaringen die je opdoet tijdens het onderzoek en de openstaande vragen of heroverwegingen die op je pad komen. Hier de tijd voor nemen is van belang, aangezien de vanzelfsprekende inzet van digitale zorg niet zonder slag of stoot gaat. Het betekent een verandering in veel processen in de organisatie. Dat maakt de inzet van digitale zorg een veranderkundig proces waarbij het om meer draait dan alleen de implementatie van technologie.

Figuur 4. De Waardewaaier, die de basis vormt voor het onderzoek binnen AWIZ-WB. Lees meer over de Waardewaaier op <https://www.vilans.nl/kennis/waardewaaier-waardebepaling-voor-digitale-zorg>

1.5 Doel van het huidige onderzoek

De HelpSoq heeft in 2022 de Nationale Zorginnovatieprijs gewonnen.¹ Naar aanleiding van de prijs was er vanuit de zorg veel vraag naar de HelpSoq. Er is echter momenteel nog geen onderzoek uitgevoerd naar de inzet van de HelpSoq en de mogelijke impact die de HelpSoq heeft op thema's als de levensduur van steunkousen en hygiëne. Momenteel wordt er vaak gebruikgemaakt van de Doff N' Donner bij het aanbrengen en uitrekken van steunkousen. De Doff N' Donner is een hulpmiddel dat gebruikt kan worden bij elke soort steunkous, ongeacht het type, de maat of de drukklasse. Het doel van het huidige onderzoek is om vast te stellen wat de toegevoegde waarde is van de inzet van de HelpSoq ten opzichte van de Doff N' Donner. Eerder onderzoek door studenten van Avans (Van Eck, Schoenmakers, Gielissen, De Wit & Krijnen, 2022) bij zorgorganisatie tanteLouise toonde aan dat de HelpSoq bij die organisatie positief is ontvangen. Zorgmedewerkers ervoeren door het gebruik van de HelpSoq een vermindering in fysieke belasting. Echter, het was nog niet duidelijk op basis van dit onderzoek of de HelpSoq ook makkelijker in gebruik was dan andere hulpmiddelen.. Verder kwamen er ook een aantal beperkingen aan het licht. Voorbeelden hiervan zijn dat er voor het gebruik van de HelpSoq stopcontacten nodig zijn en de HelpSoq zwaar van gewicht is. Uit dit onderzoek bleek ook dat de mening van cliënten wisselend was.

Hoewel de meningen van cliënten over de toegevoegde waarde van de HelpSoq verdeeld waren, kwam uit de observaties naar voren dat de HelpSoq ook voordelen heeft bij het aanbrengen van steunkousen. De resultaten toonden een tijdsbesparing aan voor het aanbrengen van de steunkousen. Deze tijdsbesparing was voornamelijk aanwezig bij het gebruik van de HelpSoq door jongere zorgmedewerkers. De jongere zorgmedewerkers waren positiever over

het gebruik van een HelpSoq ten opzichte van een Doff N' Donner. Verder is er ook een ander onderzoek uitgevoerd door Avans (Wijnen, 2023). Hierbij werd onderzocht aan welke criteria de HelpSoq zou moeten voldoen voor een succesvolle implementatie bij Crataegus woonzorg. Crataegus levert diverse woon- en zorgdiensten voor mensen met een (beperkte) behoefte aan zorg of aandacht. Na een testperiode van twee weken op locatie bleek de HelpSoq nog niet geïmplementeerd te kunnen worden bij Crataegus. Van de vijf cliënten kon de HelpSoq slechts bij twee cliënten gebruikt worden. Bij de andere cliënten was de HelpSoq niet inzetbaar voor de betreffende maat steunkous. De HelpSoq kan namelijk niet gebruikt worden bij steunkousen met de maat S en XS. Verder is het met de HelpSoq momenteel nog niet mogelijk voor cliënten om zelfstandig de steunkousen uit te trekken.

In dit traject is er onderzoek uitgevoerd naar de huidige inzet van de HelpSoq bij zorgorganisatie tanteLouise in de intramurale zorg en bij zorgorganisatie Surplus in de extramurale zorg. Op basis van het huidige onderzoek zal worden besloten of de HelpSoq in de toekomst verder wordt onderzocht en ingezet binnen Anders Werken in de Zorg. Er zal door studenten van de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) onderzoek worden gedaan naar de huidige implementatie van de HelpSoq bij zorgorganisatie tanteLouise. Daarnaast zal er een onderzoek uitgevoerd worden naar de huidige ervaringen met de inzet van de HelpSoq bij zorgorganisatie Surplus.

In dit onderzoek zal er gekeken worden naar de (meer)waarde/potentie, maar ook de barrières van de inzet van de HelpSoq. Deze zullen vergeleken worden met het gebruik van de Doff N' Donner. De uitkomsten van dit onderzoek zullen worden gebruikt om een kosten-batenanalyse op te stellen. Hiernaast zal een student van de Fontys onderzoek uitvoeren naar de invloed van de HelpSoq op de levensduur van de steunkousen en hygiëne van de HelpSoq.

¹ <https://www.zorgvisie.nl/helpsoq-wint-nationale-zorginnovatieprijs/>

1.6 Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld om de (mogelijke) toegevoegde waarde van de HelpSoq te onderzoeken:

1. Wat is de toegevoegde waarde van het gebruik van de HelpSoq?
2. Wat voor invloed heeft de HelpSoq op de levensduur en materiaalsterkte van steunkousen?
3. Wat voor invloed heeft de HelpSoq op de hygiëne van het hulpmiddel?

Deze laatste onderzoeksvraag is opgesteld om te onderzoeken of er bacteriën achterblijven na gebruik van de HelpSoq. Hiermee wordt gekeken of de HelpSoq geschikt is voor intramuraal gebruik.

2. Methode

2.1 Participanten en organisaties

Voor het onderzoek naar de (toegevoegde) waarde van de HelpSoq hebben in totaal vijf zorgmedewerkers en een innovatieadviseur van tanteLouise deelgenomen aan interviews en een zorgmedewerker van Surplus. Alle deelnemers zijn individueel geïnterviewd. De meeste deelnemers van tanteLouise maakten geen gebruik meer van de HelpSoq. Deelnemers van tanteLouise bestonden uit professionele zorgmedewerkers werkzaam bij de volgende vestigingen van tanteLouise: Zorgcentrum Onze Stede, Residentie Moermont en Woonzorgcentrum Stuijvenburgh. De deelnemer van Surplus bestond uit een wijkverpleegkundige die werkzaam is als digicoach en digi specialist. Surplus zet momenteel HelpSoq in vanuit het Mobilecare pakket.

Voor de tijdsobservaties bij het aantrekken van steunkousen door middel van de HelpSoq en Doff N' Donner zijn er tijdmetingen gedaan bij een zorgmedewerker. De betreffende zorgmedewerker had zeven jaar ervaring met het aantrekken van

steunkousen, waarvan vijf jaar ervaring met het gebruik van de Doff N' Donner en zes maanden ervaring met het gebruik van de HelpSoq. Voor het onderzoek naar de hygiëne van de HelpSoq hebben er gesprekken plaatsgevonden met de infectiepreventie van het Bravis ziekenhuis en van het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis, en met de arbeidshygiënist van het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis.

2.2 Ethiek

Personen werden niet aan een handeling onderworpen, noch werd hen een gedragswijze opgelegd. Deze motivatie is mede gebaseerd op de constatering dat de AWIZ-WB pilots en opschaling ook zonder het onderzoek hadden plaatsgevonden. De studenten van de Technische Universiteit Eindhoven zullen ethische goedkeuring vragen van de interne ethische commissie bij de faculteit Human-Technology Interaction.

2.3 Materiaal en procedure

Voor het onderzoek naar de meerwaarde van de HelpSoq zijn er observaties en tijdsmetingen uitgevoerd bij zorgmedewerkers tijdens het aantrekken van de steunkousen. Daarnaast hebben zorgmedewerkers deelgenomen aan een vragenlijst en een interview. De data werden verzameld door het opnemen van semigestructureerde interviews in fysieke en online bijeenkomsten met deelnemers. Deelnemers werden gevraagd naar hun ervaringen met de HelpSoq en de Doff N' Donner. Het interview met zorgmedewerkers had als focus: de ervaring van zorgmedewerkers met de inzet van de HelpSoq in vergelijking met de Doff 'N Donner. Daarnaast is er via de zorgmedewerkers ook gevraagd wat de ervaring van cliënten is met de HelpSoq. Daarnaast is er in het interview ook gekeken naar thema's zoals: voorbereiding bij het gebruik van de HelpSoq, het toepassen en gebruiken van de HelpSoq, fysieke en mentale belasting van zorgmedewerkers bij het aantrekken van steunkousen, het schoonmaken van de HelpSoq en tevredenheid met het gebruik van de HelpSoq. Verder zijn er een aantal vragen gesteld aan zorgmedewerkers over de meerwaarde van de HelpSoq voor cliënten op het gebied van: kwaliteit van de zorg, autonomie, en de ervaring met en mening van de cliënten rond de inzet van de HelpSoq. Naast de interviews zijn er ook tijdsmetingen uitgevoerd en hebben er observaties bij een

locatie van tanteLouise plaatsgevonden. Deze observaties vonden plaats tijdens de ochtendroutine, wanneer de steunkousen worden omgedaan bij cliënten. Tijdens deze observaties zijn de tijdsmetingen uitgevoerd. Bij de tijdsmetingen is gekeken naar de benodigde tijd voor het aantrekken van steunkousen wanneer er gebruikgemaakt werd van een HelpSoq en een Doff N' Donner. Er zijn tijdsmetingen gedaan voor drie verschillende maten van steunkousen (dun, medium en dik). De benaming van de maten is op basis van de classificatie gemaakt door een zorgmedewerker bij tanteLouise. Als laatste stap is een interview uitgevoerd met een innovatiemanager van tanteLouise om inzicht te krijgen in de implementatie van de HelpSoq. Dit interview had als focus om informatie te krijgen over het aantal zorgmedewerkers dat gebruikmaakt van de HelpSoq, het onderhoud van de HelpSoq, de betrouwbaarheid en de toegevoegde waarde van de HelpSoq, reparaties en de mogelijke veiligheidsrisico's van de HelpSoq.

Voor het onderzoek naar de hygiëne en levensduur van de HelpSoq is er onderzoek gedaan naar de sterkte en kwaliteit van het materiaal van de steunkousen. Om inzicht te krijgen in de levensduur van een steunkous bij gebruik van de HelpSoq, is een steunkous met maat medium 100 keer op de HelpSoq geplaatst en weer verwijderd. Om de hygiëne van de HelpSoq te onderzoeken, zijn er twee verschillende HelpSoq's opengemaakt op locatie Stuijvenburgh van tanteLouise. Een van de twee HelpSoq-apparaten wordt door tanteLouise gebruikt sinds november 2022 en die HelpSoq is vergeleken met de tweede HelpSoq, die sinds mei 2023 in gebruik is. Beide HelpSoq's zijn van de tweede generatie HelpSoq. Bij het onderzoek naar hygiëne is als eerste gekeken naar de hygiëne aan de buitenkant van het apparaat met een UV-blacklight. Daarnaast is er gekeken naar de hygiëne aan de binnenkant van de HelpSoq. Hiervoor zijn beide HelpSoq's geopend. Verder is er plakband geplaatst aan de binnenkant van de HelpSoq, wat daarna is losgemaakt en onderzocht op stof en huidschilfers.

A close-up photograph of a person's hands operating a light blue and white device. The person is wearing a blue and white patterned sweater and blue pants. They are holding a beige cloth over the top of the device, which has two green vents. The device is sitting on a wooden surface.

3. Resultaten

De ervaringen van de zorgmedewerkers met het gebruik van de HelpSoq en Doff 'n Donner zijn onderverdeeld in thema's. Hieronder worden per organisatie de bevindingen per thema besproken voor zowel de HelpSoq als de Doff N' Donner besproken.

3.1 Resultaten interviews met zorgmedewerkers en observaties bij tanteLouise

Training en praktijk

Ervaringen met training

De meeste ervaringen van zorgmedewerkers met zowel het gebruik van de HelpSoq als de Doff N' Donner waren positief. Zorgmedewerkers ervoeren de HelpSoq als positief, alsook de gegeven instructie voor het gebruik van de HelpSoq. Er werden verschillende vormen van training genoemd, zoals hulp van HR of collega's, een instructievideo of rechtstreeks van de fabrikant. De vorm van training leek geen invloed te hebben op de houding van zorgmedewerkers ten opzichte van de HelpSoq. De meeste zorgmedewerkers moesten één of twee keer oefenen met het gebruik van de HelpSoq om het apparaat goed te kunnen gebruiken.

Voor de Doff N' Donner was er minder bekend omtrent beschikbare trainingen. Momenteel wordt de Doff N' Donner door zorgmedewerkers als standaardhulpmiddel beschouwd bij het aan- en uittrekken van steunkousen. Daardoor weten de meeste zorgmedewerkers hoe de Doff N' Donner werkt. De meningen over de moeilijkheid van het gebruik van Doff N' Donner waren verdeeld:

“Makkelijker om te zien waar de sok op de paal moet, vergt niet veel oefening.”

Eén enkele zorgmedewerker had de Doff N' Donner, zelfs na lang gebruik, nog niet helemaal onder de knie en had het gevoel dat ze de steunkousen vaak moest corrigeren, wat belastend is.

Verbeterpunten voor training

Tijdens het onderzoek zijn er ook verbeterpunten gevonden met betrekking tot de training. Eén zorgmedewerker vertelde dat de HelpSoq soms verkeerd gebruikt wordt en dat collega's hierover geïnformeerd zouden moeten worden:

“Je moet niet hard op het handvat drukken. Anders gaat het er niet gemakkelijk af, als de sok eraan vastzit. Je moet die blauwe handvatten dus echt lichtjes op het apparaat plaatsen.”

Daarnaast deelde een zorgmedewerker dat de hiel van de sok in de voorbereiding bij het plaatsen van de steunkous op de HelpSoq, over het handvat moet hangen. De zorgmedewerker ontdekte dit tijdens het oefenen:

“In het begin rolde ik hem niet ver genoeg, omdat ik dacht dat de hiel boven moest blijven. Maar dat is niet zo. De hiel moet erboven hangen.”

Mogelijk blijven er nog een aantal handelingen bij het gebruik van de HelpSoq onduidelijk op basis van alleen de instructies. Het zou waardevol zijn om soortgelijke informatie mee te geven bij het oefenen met het gebruik van de HelpSoq.

Praktische uitdagingen

Grootte en zwaarte

Meerdere zorgmedewerkers ervoeren de HelpSoq als zwaar en groot. Hierdoor is het apparaat lastig te vervoeren, met name van kamer tot kamer, aldus een aantal zorgmedewerkers. Verder werd aangehaald door zorgmedewerkers dat, in vergelijking met de Doff N' Donner, de HelpSoq uit meerdere componenten bestaat. Een van deze componenten is de stroomconverteer, waarvan wordt gezegd dat deze bijzonder groot en zwaar is en daarom een last is om mee te nemen.

De Doff N' Donner wordt daarentegen als licht en draagbaar ervaren. Zorgmedewerkers benoemden, in vergelijking met de HelpSoq, bijvoorbeeld dat:

"...je hem eigenlijk gemakkelijk van kamer naar kamer kunt dragen."¹ en "De Doff N' Donner is gemakkelijker mee te nemen dan de HelpSoq, dat is het verschil."

De zuignap van de Doff N' Donner werkt vaak niet, aldus zorgmedewerkers. Dit resulteert erin dat zorgmedewerkers de Doff N' Donner niet ergonomisch kunnen gebruiken (ze moeten dan voor gebruik bijvoorbeeld op de grond bukken). Een zorgmedewerker deelde dat een ergo-specialist haar adviseerde om de Doff N' Donner tegen de muur te plaatsen:

"Ik had ooit een ergo-specialist die met me meeliep tijdens het hele zorgproces, en ze zei dat als de plakrand niet werkt of niet beschikbaar is, je het tegen de muur kunt doen. Dat is ook goed voor je rug en het werkt meestal goed."

Verder vonden zorgmedewerkers dat de Doff N' Donner makkelijker in gebruik is wanneer een cliënt in bed ligt. Met de HelpSoq is het echter niet mogelijk om steunkousen aan te trekken bij een liggende cliënt.

Stroomvoorziening

Een vaak benoemd probleem door zorgmedewerkers bij het gebruik van de HelpSoq, is de benodigde stroomvoorziening van een HelpSoq. Zorgmedewerkers vonden het zoeken naar stopcontacten lastig:

¹ Het is belangrijk om te benoemen dat het dragen van de HelpSoq wellicht niet ergonomisch verantwoord is, vanwege het gewicht van de HelpSoq (2,5 à 3 kg). Het advies zou dan ook zijn om de HelpSoq op een kar te plaatsen en niet met de hand van kamer naar kamer te verplaatsen.

"We zitten ook in een heel oud gebouw. We hebben daar niet veel stopcontacten. Meestal moeten we echt moeite doen. De stopcontacten zitten meestal laag bij de grond om ze in te pluggen."

Uit de interviews bleek dat dit probleem afhankelijk is van de locatie waar de HelpSoq ingezet wordt. Sommige locaties zijn nieuwe gebouwen, waar genoeg stopcontacten aanwezig zijn. Naast het probleem met de stopcontacten was een ander mogelijk probleem de lengte van de stroomkabels, die momenteel te kort zijn. Tevens maken er op dit moment niet alle locaties gebruik van verlengsnoeren vanwege veiligheidsredenen. Daarnaast zijn de stopcontacten in de oudere gebouwen vaak dicht bij de grond geplaatst. Hierdoor moeten zorgmedewerkers bukken om de HelpSoq aan te kunnen sluiten. Dit zou tot overbelasting kunnen leiden.

Voor het gebruik van Doff N' Donner is geen stroomvoorziening nodig. Voor sommige zorgmedewerkers had dit als gevolg dat ze de Doff N' Donner als betrouwbaarder ervaren. Deze zorgmedewerkers gaven aan dat er voor het gebruik van de Doff N' Donner niet naar een stopcontact gezocht hoeft te worden. Daarnaast heeft de Doff N' Donner ook geen zware stroomkabel, waardoor deze gemakkelijker is mee te nemen.

Limitaties in gebruik

Een huidige limitatie van de HelpSoq is de inzetbaarheid. Momenteel kan de HelpSoq niet worden gebruikt bij steunkousen met de maat XS en S. Dit werd als een beperking ervaren door de zorgmedewerkers. Hoewel HelpSoq aangeeft dat dit geen probleem zou moeten zijn, omdat slechts 4% van de dragers van steunkousen een maat XS of S heeft, kwam uit het onderzoek naar voren dat elke zorgmedewerker meerdere cliënten heeft die gebruikmaken van steunkousen met de maat XS of S. Hierdoor kon het gebeuren dat op sommige afdelingen de

Daarnaast was er bij de eerste ervaringen met de HelpSoq een knelpunt in relatie tot de dikte van steunkousen. De HelpSoq bleek niet goed inzetbaar bij steunkousen met een grote dikte. Deze steunkousen kwamen regelmatig vast te zitten in de HelpSoq. Een zorgmedewerker benoemde:

“Soms had je niet door dat je een hele dikke steunkous had en dan kwam het apparaat vast te zitten.”

Ook waren er uitdagingen bij het aantrekken van dij hoge steunkousen. Sommige zorgverleners gaven aan dat deze moeilijk aan te trekken waren, zowel bij de HelpSoq als bij de Doff N' Donner.

“Als de steunkous wat dikker is kan je moeite hebben om hem over de hielen heen te krijgen, dit is met name het geval bij dij hoge steunkousen”

Sommige zorgmedewerkers ervoeren dat de HelpSoq, in vergelijking met de Doff N' Donner, juist handiger in gebruik was, met name voor steunkousen met een dikkere maat. Als reden werd aangegeven dat het aantrekken van dikke steunkousen veel kracht vergt bij het gebruik van de Doff N' Donner in vergelijking met de HelpSoq.

Een andere situatie waarin zorgmedewerkers de voorkeur gaven voor de HelpSoq was bij het aantrekken van steunkousen in vochtige omstandigheden. Het aantrekken van steunkousen bij een cliënt die net gedoucht had, ging goed bij het gebruik van een HelpSoq. Dit was echter niet het geval bij het gebruik van een Doff N' Donner. Zorgmedewerkers vonden de Doff N' Donner een moeilijk apparaat om te gebruiken voor zulke omstandigheden. Een zorgmedewerker zei hierover het volgende:

Op basis van de observaties was het nog niet duidelijk wat het effect hiervan is op de hygiëne van de cliënten. Dit zal verder besproken worden verderop in deze rapportage.

Voor de Doff N' Donner werden door zorgmedewerkers meerdere hygiënevoorzorgsmaatregelen benoemd. Een voorbeeld hiervan is het aanbrengen van een hoes rondom de paal van de Doff N' Donner. Dit zorgt ervoor dat de Doff N' Donner niet in direct contact komt met de steunkous. Verder werd als maatregel benoemd dat de Doff N' Donner paal tegen de muur geplaatst kan worden in plaats van tussen de benen van de zorgmedewerker. Dit zorgt ervoor dat de Doff N' Donner paal niet in contact komt met de kleding van de zorgmedewerker.

Werkproces

Het aantrekken van steunkousen gebeurt tijdens de ochtendroutine. Tijdens deze routine dienen veel taken in een korte tijd te worden uitgevoerd. Daarom is tijdsefficiëntie een belangrijk aspect van het gebruikte aantrek hulpmiddel. Bij het bevragen van zorgmedewerkers naar de efficiëntie van het gebruik van de HelpSoq en de Doff N' Donner, benoemden enkele zorgmedewerkers dat de complexiteit en daarmee de efficiëntie van beide apparaten van belang is. Tijdens de drukke ochtendroutine gaat de voorkeur doorgaans uit naar het minst complexe apparaat om de taak van het aantrekken van de steunkousen efficiënt te volbrengen.

“Met de Doff N' Donner past alles, alles gaat snel, je pakt het en gaat naar de klant, 123 alles is klaar.” “Ik vind de Doff N' Donner makkelijker dan de HelpSoq. Ja, omdat je alle stappen moet kennen. Je moet weten hoe je het aanzet, je moet weten hoe je de ring moet plaatsen... dus die stappen moet je heel goed kennen.”

Ervaring cliënten

Fysiek comfort

Meerdere zorgmedewerkers kregen van cliënten te horen dat ze het aantrekken van steunkousen met de HelpSoq prettiger vonden aanvoelen dan met de Doff N' Donner:

“Een cliënt zei dat het aantrekken van steunkousen met de Doff N' Donner een beetje pijnlijk was, en dat dat met de HelpSoq niet zo was. Dus dat is een pluspunt voor het leveren van kwaliteitszorg.”

De HelpSoq werd ook gezien als comfortabel in gebruik bij cliënten met zwellingen rondom de enkels of wonden op de benen. Reacties van cliënten waren als volgt:

“Oh, perfect, comfortabel.”, en “Ik voel de sok niet meer tegen mijn benen schuren.”

Als reden werd genoemd dat er minder wrijving is op de benen, omdat er bij het gebruik van de HelpSoq minder wordt getrokken aan de benen van de cliënten, dan bij een Doff N' Donner. Echter, bij het afdoen van de HelpSoq kwam het voor dat de scherpe randen van de ring in contact kwamen met de benen van een cliënt, wat kan leiden tot pijn.

Algemene reacties van cliënten

Cliënten waren positief over het gebruik van de HelpSoq. Dit resulteerde in een positief gevoel voor de zorgmedewerkers:

“Het heeft gewoon een positieve invloed. Ze zeggen: ‘Dat is makkelijk.’”

Daarnaast is het bij het gebruik van de HelpSoq voor enkele cliënten mogelijk om de zorgmedewerker te helpen met het aantrekken van de steunkous. Dit gaf cliënten het gevoel dat ze konden helpen, wat resulteerde in positieve gevoelens bij de cliënten.

Beperkende factoren met betrekking tot acceptatie van de HelpSoq

Een mogelijke reden voor de terughoudendheid van collega's in het gebruik van de HelpSoq zou kunnen worden gevonden in het gebrek aan vertrouwen in de technologie. Verder werd als mogelijke andere reden aangegeven dat zorgmedewerkers gewend zijn om de Doff N' Donner te gebruiken, en terughoudend zijn met een nieuw alternatief hulpmiddel:

“Doff N' Donner wordt automatisch verkozen boven HelpSoq, omdat werknemers gewend zijn aan Doff N' Donner; als HelpSoq vóór Doff N' Donner kwam, zouden ze HelpSoq hebben gebruikt.”

Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat ten tijde van de uitvoer van dit onderzoek de Doff N' Donner nog steeds nodig was voor het uitrekken van een steunkous. Hierdoor bleef de mogelijkheid om de Doff N' Donner ook te gebruiken bij het aantrekken van de steunkous.

Verbeterpunten voor de HelpSoq

Het meest genoemde verbeterpunt voor de HelpSoq was het hebben van een draadloze versie van de HelpSoq. Als idee stelden zorgmedewerkers voor dat de HelpSoq 's nachts kan worden opgeladen en overdag gebruikt kan worden zonder stroomvoorziening. Daarnaast is het voordeel hiervan dat de HelpSoq lichter zal zijn, aangezien het voedingsblok momenteel vrij groot en zwaar is.

Een andere suggestie van zorgmedewerkers was om twee ringen te gebruiken in plaats van één. Een zorgmedewerker zei hierover het volgende:

“Als we bijvoorbeeld de HelpSoq in de opslagruimte aan de oplader hebben liggen, kunnen we twee ringopzetstukken gebruiken om steunkousen aan te trekken en deze vervolgens meenemen naar de kamer van de cliënt.”

Dit zou het gebruik van de HelpSoq dus efficiënter en minder inspannend maken. Het is dan namelijk niet meer nodig om de HelpSoq rond te dragen en er hoeft niet meer gezocht te worden naar stopcontacten. Wellicht zou dit momenteel een betaalbare oplossing zijn voor de HelpSoq, die ook het probleem met de stroomvoorziening gedeeltelijk oplost.

Ten derde werd genoemd dat de ringen van de HelpSoq huidvriendelijker zouden kunnen zijn. De randen van het ringopzetstuk zijn momenteel scherp, aldus zorgmedewerkers. Bij het afdoen van de ring kunnen de scherpe randen van de ring in contact met de huid van de cliënt, en dit werd door sommige cliënten als pijnlijk ervaren. Tot slot vonden zorgmedewerkers dat de HelpSoq gebruikt moet kunnen worden bij steunkousen met maat S en XS. Momenteel kan de HelpSoq bij meerdere cliënten niet gebruikt worden. Daarnaast moet een zorgmedewerker altijd eerst controleren of de HelpSoq voor de desbetreffende cliënt gebruikt kan worden, wat leidt tot extra tijd voor een zorgmedewerker.

3.2 Resultaten observaties naar levensduur steunkousen bij gebruik van de HelpSoq

Om te onderzoeken wat de invloed is van de HelpSoq op de materiaalsterkte van de steunkous, is een steunkous met maat medium 100 keer op de HelpSoq

geplaatst en weer verwijderd. Bij de nulmeting was de omvang van de steunkous bij de kuit 34cm (Zie Figuur 5 en 6).

Figuur 5.
Steunkous nulmeting

Figuur 6.
Boord nulmeting

Figuur 7.
Hiel nulmeting

In Figuur 7 is zichtbaar hoe de hiel van de steunkous eruitzag tijdens de nulmeting. Nadat de steunkous tientallen keren op de HelpSoq was geplaatst en weer verwijderd, was het zichtbaar dat de steunkous bij de boord niet meer even strak was als bij de nulmeting. Ook bij de hiel van de steunkous is geobserveerd dat de steunkous uitgerekt was. Nadat de steunkous 100 maal op de HelpSoq was geplaatst en weer verwijderd, is de steunkous opnieuw gemeten. Tijdens deze meting is gevonden dat de boordgang 34,4 cm was (zie Figuur 8). Aan de steunkous zelf was boven bij de boord en hiel een elastiekje losgeraakt (zie Figuur 9 en 10). Zes uur na de laatste metingen is er opnieuw gekeken naar de steunkous (zie Figuur 11). De meting van de steunkous was toen 34,1 cm. Dit houdt in dat na de nulmeting de steunkous met 0,4 cm was uitgerekt en dat na 6 uur de steunkous weer met 0,3 cm is teruggekomen. De conclusie was dat de gebruikte steunkous bijna gelijk is aan een steunkous met origineel formaat.

Figuur 8.
Steunkous na

Figuur 9.
Boord na

Figuur 10.
Hiel na

Figuur 11.
Steunkous
na 6 uur

3.3 Verkenning-tijdsbesparing bij het aantrekken van steunkousen

Om te onderzoeken of er mogelijk een tijdsbesparing plaatsvindt bij het aantrekken van steunkousen door middel van de HelpSoq versus de Doff N' Donner, heeft een verkenning plaatsgevonden bij tanteLouise met een zorgmedewerker die beide hulpmiddelen gebruikte voor verschillende steunkousen. In Tabel 1 en 2 is te lezen wat de voorbereidingstijd is bij het aantrekken van steunkousen voor zowel de HelpSoq als de Doff N' Donner. Hiervoor zijn drie verschillende diktematen van steunkousen gemeten: dun, medium en dik. Per diktemaat van de steunkous is voor zowel de HelpSoq

als de Doff N' Donner een tijdsmeting uitgevoerd. De resultaten laten zien - bij één medewerker en één meting - dat voor steunkousen met de maat 'dun' en 'dik' de HelpSoq mogelijk een kortere voorbereidingstijd nodig heeft ten opzichte van de Doff N' Donner. Bij steunkousen met de maat 'dun' is de HelpSoq 43 seconden sneller en bij de maat 'dik' 20 seconden. Verder was er ook een tijdsbesparing van 10 seconden zichtbaar bij het gebruik van de HelpSoq bij het aantrekken van steunkousen met de maat 'medium'. Voor de maat 'dik' was er een tijdsbesparing van 8 seconden bij het gebruik van de Doff N' Donner bij het aantrekken van steunkousen. De resultaten moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd en toekomstig onderzoek zal meer zorgmedewerkers includeren met meer observatiemomenten (metingen).

Tabel 1. Tijdobservaties in seconden van het aantrekken van steunkousen met de HelpSoq (N=1).

HelpSoq	Vorbereidingstijd (s)	Aantrekken steunkousen (s)	Totale tijd (s)
Dun	18	8	26
Medium	20	9	29
Dik	13	44	57

Tabel 2. Tijdobservaties seconden van het aantrekken van steunkousen met de Doff N' Donner (N=1).

Doff N' Donner	Vorbereidingstijd (s)	Aantrekken steunkousen (s)	Totale tijd (s)
Dun	43	6	49
Medium	18	19	37
Dik	33	36	69

3.4 Resultaten interview met zorgmedewerker van Surplus

Training en praktijk

Aanvankelijk was er weinig informatie beschikbaar over de HelpSoq. Het gebrek aan informatie tijdens de introductie van de HelpSoq zorgde voor uitdagingen voor de zorgmedewerkers. Tijdens het eerste gebruik van de HelpSoq was het voor zorgmedewerkers niet duidelijk dat de plakrand van de steunkousen omgevouwen moest worden. Hier was door de leverancier geen uitleg over gegeven en dit kwam niet duidelijk genoeg naar voren in de introductie video van de HelpSoq. De wijkverpleegkundige gaf aan dat ze destijds iemand van Mobilecare heeft gevraagd om langs te komen en uitleg te geven over het gebruik van de HelpSoq. Vervolgens is er geoefend met het gebruik door de zorgmedewerkers.

Binnen Surplus is er een bijeenkomst georganiseerd zodat zorgverleners onderling tips en trucs konden uitwisselen. Zo was er een tip van een collega om de HelpSoq van tevoren al aan te zetten, voordat je de steunkous erop legt. Dit wisten veel collega's nog niet en het toepassen van de tip zorgde voor minder belasting bij zorgmedewerkers.

Daarnaast helpen collega's elkaar onderling bij het leren gebruiken van de HelpSoq, zo wordt er soms door zorgverleners afgesproken om samen te oefenen bij een cliënt:

“Eerst gezamenlijk oefenen onder medewerkers, voordat je het introduceert bij een cliënt.”

De wijkverpleegkundige geeft aan dat de verantwoordelijkheid voor het leren gebruiken van de HelpSoq neergelegd is bij de zorgverleners. Doordat zorgverleners zelf verantwoordelijk zijn voor het leren gebruiken van de HelpSoq wordt deze ook beter ingezet door hen. De geïnterviewde wijkverpleegkundige geeft zelf ook uitleg aan collega's over de HelpSoq en wat de potentiële meerwaarde ervan is.

Cliënten waarbij de HelpSoq ingezet wordt krijgen vooraf uitleg over wat de functie van de HelpSoq is en wat de voordelen ervan zijn. Cliënten die al steunkousen hebben zijn vaak meteen enthousiast over de inzet van de HelpSoq na het bekijken van het introductie filmpje. Voor een cliënt was het zelfs met gemak mogelijk, om zonder uitleg de HelpSoq te leren gebruiken:

“Maar die man heeft het echt gewoon zelf aangeleerd, dus dat was wel heel mooi om te zien.”

HelpSoq versus Doff N' Donner

Voorafgaand aan de inzet van de HelpSoq werden er andere hulpmiddelen gebruikt bij het aan en uit trekken van steunkousen bij cliënten; zoals de glij sok en de Doff N' Donner. Bij veel cliënten werd de Doff N' Donner ingezet omdat deze comfortabel wordt ervaren door cliënten, en makkelijk in gebruik is voor zorgmedewerkers. Dit komt doordat de Doff N' Donner, in tegenstelling tot de HelpSoq, ook ondersteuning biedt tijdens het uitdoen van steunkousen. Om deze redenen kopen cliënten toch een Doff N' Donner, ondanks dat zij deze zelf moeten bekostigen. Daarnaast werkt de Doff N' Donner ook goed voor cliënten met wonden en/of een dunne huid. Momenteel wordt er voor deze type cliënten nog geen HelpSoq ingezet.

Uitdagingen

De HelpSoq is groot en zwaar waardoor deze moeilijk te verplaatsen is. Dit betekent dat gebruikers er een aparte ruimte voor moeten vrijmaken in hun woning. Voor cliënten met korte armen is het gebruik van de HelpSoq een uitdaging, in dit geval zijn ze afhankelijk van de ondersteuning van de mantelzorger of zorgverlener om de HelpSoq te gebruiken.

De uitdaging die zorgmedewerkers ervaren bij het gebruik van de HelpSoq, is het onderscheiden welke steunkousen wel en niet geschikt zijn voor de HelpSoq. De HelpSoq is namelijk niet werkzaam bij steunkousen met de maat XS en S. Echter zijn steunkousen vaak op maat gemaakt, waardoor ze niet kunnen worden gecategoriseerd op de maten XS of S. Hierdoor is het voor de zorgmedewerkers niet altijd mogelijk om erachter te komen of de desbetreffende steunkous een maat XS of S is:

“Er wordt geen goede informatie gegeven over welke steunkousen wel en niet erop kunnen.”

Het is soms voorgekomen dat de HelpSoq opeens stopt. Dit lijkt voornamelijk de enige storing te zijn. De wijkverpleegkundige geeft aan dat deze storing wellicht wordt veroorzaakt doordat de gebruikte steunkous te klein is geweest.

Tijdsbesparing voor cliënten en zorgmedewerkers

Uit het interview met de wijkverpleegkundige blijkt dat er door de inzet van de HelpSoq, sprake is van een tijdsbesparing voor zowel de cliënt als de mantelzorger en de formele zorgverlener. Het gebruik van de HelpSoq maakt het aantrekken van steunkousen gemakkelijker. De exacte tijdsbesparing van de HelpSoq is niet gemeten. Echter heeft de inzet van de HelpSoq ervoor gezorgd dat er bij een cliënt geen wijkverpleegkundige meer langs hoeft te komen voor het aantrekken

van de steunkousen. Dit levert naar schatting een dagelijkse tijdsbesparing van 10 minuten op.

De wijkverpleegkundige geeft aan dat bij de overige cliënten die gebruikmaken van de HelpSoq een geschatte tijdswinst van gemiddeld 5 minuten behaald is. Op weekbasis komt dit neer op een totale tijdsbesparing van 3-4 uur. Momenteel wordt deze tijd verzilverd door het aannemen van extra zorgvragen vanuit de cliënten van Surplus. Omdat de Helpsoq momenteel nog niet gebruikt kan worden voor het uittrekken van steunkousen, is het in sommige gevallen alsnog nodig voor een wijkverpleegkundige om bij een cliënt langs te gaan.

Afname in de fysieke belasting voor zorgmedewerkers

Sinds de inzet van de HelpSoq ervaren medewerkers met schouderklachten een vermindering in de benodigde fysieke belasting. Alle zorgmedewerkers met cliënten die gebruik maken van een HelpSoq, ervaren deze vermindering. Een aantal wijkverpleegkundige die last hebben van schouderklachten kunnen sinds de inzet van de HelpSoq hun cliënten weer ondersteunen met het aantrekken van de steunkousen, en hierdoor hun wijkroute afmaken. Voor de inzet van de HelpSoq was het voor deze wijkverpleegkundigen door hun schouderklachten niet altijd mogelijk om hun route te voltooien:

“Ze [een collega] kon de hele route rijden met cliënten met steunkousen en de volgende dag ook weer. Eerst kon ze dit niet; Wij hebben er echt wel twee of drie met schouderklachten en die zijn echt heel blij met het hulpmiddel, want die zeggen ook van, nu kan ik gewoon weer die route doen met 5 steunkousen in plaats van dat ik moet zeggen tegen mijn collega's; jongens, ik kan de route van de 5 steunkousen niet doen.”

De inzet van de HelpSoq biedt ook verlichting voor wijkverpleegkundige die nog

niet bewust waren van hun beginnende schouderklachten. Na een werkdag ervaren zij met de inzet van de HelpSoq minder klachten bij thuiskomst:

“Ja, onbewust had je er geen benul van dat het lastig was, maar nu komen die [zorgmedewerkers] ook thuis en voelen ze zich wel anders en zeggen ze: “Ik heb niet meer dat ik me niet lekker voel”. Dat ze dus onbewust wel meemaken dat de HelpSoq ook wel voor hun voordeel heeft. En dat ze waarschijnlijk toch wel beginnende schouderklachten aan het kweken waren.”

Preventief gebruik van de HelpSoq voor medewerkers en mantelzorgers

Voor een aantal zorgmedewerkers met schouderklachten wordt de HelpSoq preventief ingezet bij hun cliënten, om verdere schouderklachten van deze zorgmedewerkers te voorkomen en de belasting voor mantelzorgers te kunnen verminderen. Daarnaast hoopt Surplus op deze manier cliënten minder afhankelijk te laten maken van de wijkverpleegkundige. De wijkverpleegkundige legt uit dat het wel van belang is om mantelzorgers en/of cliënten vroegtijdig aan te leren hoe een HelpSoq gebruikt kan worden.

“Als je daar al vroegtijdig mee begint, dan kunnen ze [mantelzorgers en/of cliënten] het echt nog wel aanleren.”

Verbeterpunten

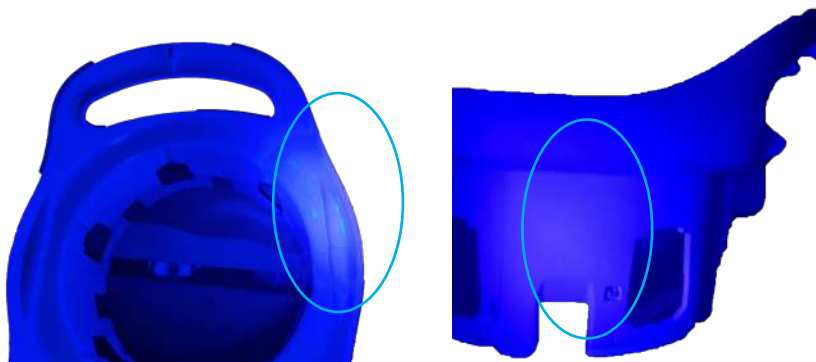
Er is vanuit Surplus de behoefte dat de HelpSoq verder ontwikkeld zal worden. De voornaamste doorontwikkeling waar vraag naar is, is voor het kunnen inzetten van de HelpSoq bij het uittrekken van steunkousen. Dit zou voor nog meer tijdsbesparing kunnen zorgen in de thuiszorg:

“Dan ga je heel veel tijdswinst halen in de thuiszorg”

3.5 Hygiëne van de HelpSoq bij gebruik van een apparaat bij meerdere cliënten

Om de hygiëne van de HelpSoq te onderzoeken, zijn twee verschillende HelpSoq apparaten opengemaakt op locatie Stuijvenburgh van tanteLouise. Het verschil tussen deze twee apparaten zat in de gebruiksduur. Eén HelpSoq is in gebruik sinds november 2022 en deze is vergeleken met de tweede HelpSoq, die sinds mei 2023 in gebruik is. Beide apparaten zijn uitvoeringen van de tweede generatie HelpSoq. Om de hygiëne van beide apparaten te onderzoeken, zijn ze visueel geïnspecteerd zonder UV-blacklight en is gekeken naar de hygiëne aan de buitenkant van de HelpSoq met een UV-blacklight. Met UV-blacklight kunnen bacteriën en vetten zichtbaar worden en deze blijven (mogelijk) hechten aan de HelpSoq door langdurig gebruik.

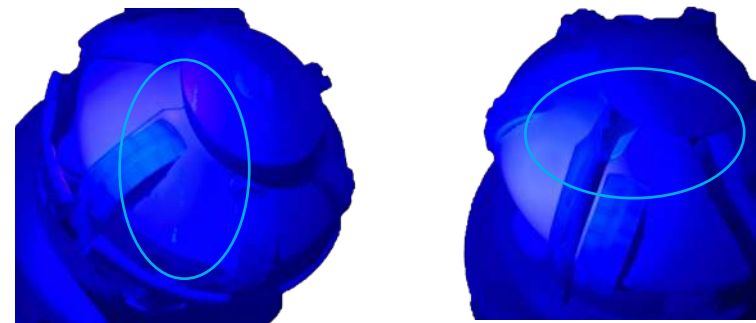
In Figuur 12 is zichtbaar dat er vlekken aan de rechterkant van de ring zitten. Vanuit dit aanzicht wordt de steunkous over het been heen aangetrokken. Bij Figuur 13 zijn er kleine vlekken te zien aan het vooraanzicht van de buitenkant van de ring.

Figuur 12. Buitenkant ring van de HelpSoq #1

Figuur 13. Buitenkant ring van de HelpSoq #2

Zoals in de onderstaande twee figuren te zien is, is het opzetstuk te zien waar de steunkousen langs gaan als ze opgerold worden. Zoals in figuur 14 te zien is laat dit een langwerpige vlek achter. Figuur 15 toont kleine vlekken aan. Deze zijn echter minimaal voor de termijn van een maand waarin deze HelpSoq in gebruik is geweest.

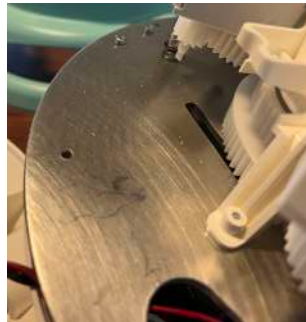
Figuur 14. Buitenkant ring HelpSoq #1 ongeopend

Figuur 15. Buitenkant ring HelpSoq #2 ongeopend

In de onderstaande twee figuren is het opzetstuk te zien waar de steunkousen langs gaan als ze opgerold worden. Zoals in figuur 14 te zien is, laat dit een langwerpige vlek achter. Figuur 15 toont kleine vlekken aan. Deze zijn echter minimaal voor de termijn van een maand waarin deze HelpSoq in gebruik is geweest. Nadat de buitenkant grondig is bestudeerd met het UV-blacklight, is de HelpSoq geopend, waardoor de binnenkant van het apparaat onderzocht kon worden. In Figuur 16 is zichtbaar dat er een paar vlekken zijn in de HelpSoq #1. In HelpSoq #2 waren echter geen vlekken zichtbaar (zie Figuur 18).

Figuur 16. Binnenkant van de HelpSoq #1

Figuur 17. Binnenkant van de HelpSoq #1

Figuur 18. Binnenkant van de HelpSoq #2

Om te kijken of er stof of huidschilfers aanwezig zijn in de HelpSoq, is er plakband aan de binnenkant van de HelpSoq geplaatst. In Figuur 19 en 20 zijn er witte spikkels zichtbaar op het afgenomen plakband. Het is onduidelijk of deze witte spikkels, die aanwezig zijn tussen de wieltjes van de HelpSoq, stof of huidschilfers zijn. In beide figuren is te zien dat er meer spikkels zichtbaar zijn bij de HelpSoq die langer in gebruik is. Echter, er is geen sprake van grote verschillen tussen de twee apparaten. Dit suggereert dat er weinig huidschilfers of stof ophopen aan de binnenkant van een HelpSoq in een periode van 7 maanden.

Figuur 19. Afname met plakband november '22

Figuur 20. Afname met plakband mei '23

Gesprekken met de infectiepreventiedeskundige en arbeidshygiënist

Aan de hand van de genoemde resultaten zijn er geen opvallende bevindingen gedaan omtrent de hygiëne van de HelpSoq, aldus de infectiepreventiedeskundige en arbeidshygiënist. Tijdens het onderzoek zijn er ook gesprekken geweest met medewerkers van infectiepreventie en een arbeidshygiënist over de hygiëne van de HelpSoq. Drie deskundigen hebben geholpen met het beantwoorden van de vragen. Hiervan kwamen twee deskundigen vanuit het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis en één vanuit het Bravis ziekenhuis. Deze deskundigen hebben antwoorden gegeven op de volgende twee vragen:

Vraag 1: 'Is het mogelijk om de hygiëne van de HelpSoq te testen op micro-organismen door middel van een omgevingskweek of swab-test?

Vraag 2: 'Is het reëel dat er een exclusiecriteria voor patiënten met een besmettelijke infectie aan de benen, zoals wondroos, gordelroos of open wonden, wordt toegevoegd om de kans op infectie-uitbraken te verkleinen?'

Volgens de arbeidshygiënist van het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis is het mogelijk dat er biologische agentia in de HelpSoq terecht komt op plekken die niet schoon te maken zijn. Deze agentia hebben dan de mogelijkheid om zich te vermenigvuldigen. De arbeidshygiënist vroeg zich daarnaast af of afname van monsters een relevant resultaat zouden kunnen opleveren. Hoewel het namelijk gezien de opbouw waarschijnlijk is dat de kweek bacteriën en schimmels zal aantonen in de HelpSoq, bestaat er geen grenswaarde waarmee het risico getoetst kan worden.

Ook vanuit het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis heeft een deskundige infectiepreventie antwoord gegeven op de vraag 1. Volgens deze deskundige kunnen omgevingskweken geen indicatie geven of een product wel of niet op de juiste manier gereinigd kan worden, en daarmee kunnen deze niet standaard

worden afgenomen. Daarnaast kunnen omgevingskweken alleen worden ingezet bij (grote) uitbraken waarbij er een ongecontroleerde verspreiding is en de bron niet goed te achterhalen is. De omgevingskweken zijn daarin een middel, en geen doel op zich. In het geval van het HelpSoq onderzoek zullen de omgevingskweken geen betrouwbare conclusie geven.

Voor het onderzoek is er ook contact geweest met een tweede infectiepreventiedeskundige van het Bravis ziekenhuis. Dit betreft de vaste contactpersoon van tanteLouise rond infectiepreventie. Volgens deze deskundige is het laten kweken van de gevonden micro-organismen op de HelpSoq niet van meerwaarde. De reden hiervoor was dat zorgmateriaal over het algemeen altijd vervuild kan raken als er niet voldoende reiniging/desinfectie kan worden toegepast. Volgens de deskundige infectiepreventie kan deze vervuiling een voedingsbodem vormen voor micro-organismen, en dit kan leiden tot een uitbraak. Het gegeven advies was om de HelpSoq cliëntgebonden in te zetten. Bij de inzet van een HelpSoq bij meerdere cliënten bestaat er een risico dat ziekmakende micro-organismen opgedaan kunnen worden bij cliënten die zich niet bewust zijn dat ze de micro-organismen dragen. Zelfs bij het opstellen van exclusiecriteria bestaat dit risico, aangezien de HelpSoq een hulpmiddel is dat slecht kan worden gereinigd/gedesinfecteerd. De Doff 'N Donner met cuff (de blauwe variant) kan wel goed gereinigd worden. Deze Doff N' Donner heeft namelijk een glad oppervlak, dat goed te reinigen/desinfecteren is. Als het reinigen/desinfecteren structureel plaatsvindt bij een Doff N' Donner, is het niet aannemelijk dat deze de bron zal zijn van een uitbraak. Met betrekking tot het reinigen van de Doff N' Donner is het volgende advies gegeven:

“Het is voldoende om de Doff 'N Donner te reinigen met een 'kant en klare' schoonmaakdoek en alleen te desinfecteren met alcohol als deze vervuild is met lichaamsvloeistoffen of ingezet is bij een cliënt met isolatievorm.”

4. Harde, zachte kosten-baten analyse (voorlopig)

Op basis van het onderzoek gepresenteerd in deze tussenrapportage kunnen wij de volgende voorlopige harde-zachte kosten-batenanalyse delen. Bij het opstellen van de harde-zachte kosten-batenanalyse is gekeken naar de kosten en baten in vergelijking met wanneer een Doff N' Donner wordt ingezet. De resultaten zijn voorlopig en nog onvolledig, maar zijn richtinggevend en ondersteunend voor de verdere onderzoeken naar de HelpSoq.

4.1 Voorlopige harde, zachte kosten-batenanalyse voor tanteLouise

De eerdergenoemde resultaten zijn verwerkt in de onderstaande matrix (zie Figuur 21)

Legenda voor Tabellen

++ Zeer positief: kwalitatief en kwantitatief
+ Positief: alleen kwalitatief of kwantitatief

+/- Onduidelijk: zowel positief als negatief
- Negatief: alleen kwalitatief of kwantitatief

-- Zeer negatief: kwalitatief en kwantitatief
⌚ Wordt op het moment van publicatie nog onderzocht

Harde kosten (voorlopig)

Kosten HelpSoq

- Aanschafkosten van € 895,- (incl. 9% btw) of lease kosten van € 75,- (incl. 9% btw) per maand
- Onderhoudskosten (deze kosten zijn ook van toepassing bij de Doff N' Donner)
- Aanschaf additionele accessoires
 - Extra ringen
 - Bij inzet van de HelpSoq is een Doff N' Donner (of een ander hulpmiddel voor het aan/uittrekken van steunkousen) vereist voor het uittrekken van steunkousen en steunkousen met de maat XS en S
- De HelpSoq kan niet volledig gereinigd worden

Harde baten (voorlopig)

- Toename van efficiëntie tijdens het aantrekken van steunkousen +

Zachte kosten (voorlopig)

- Training voor het gebruik van de HelpSoq (deze kosten zijn ook van toepassing bij de Doff N' Donner)
- Weerstand van zorgmedewerkers om de HelpSoq te gebruiken in plaats van de Doff N' Donner
- Kleine toename in de voorbereidingstijd om steunkousen aan te trekken +

Zachte baten (voorlopig)

- Afname in blessures veroorzaakt door non-ergonomische houding +
- Afname van fysieke inspanning +
- Toename cliënt tevredenheid +
- Toename in tijd om te interacteren met cliënten +
- Makkelijker aantrekken van steunkousen bij cliënten met wonden +
- Afname van voorbereidingstijd bij het aantrekken van steunkousen +

Figuur 21. Voorlopige kosten-batenmatrix voor tanteLouise

4.2 Voorlopige harde, zachte kosten-batenanalyse voor Surplus

De eerdergenoemde resultaten zijn verwerkt in de onderstaande matrix (zie Figuur 22)

Legenda voor Tabellen

++ Zeer positief: kwalitatief en kwantitatief
+ Positief: alleen kwalitatief of kwantitatief

+/- Onduidelijk: zowel positief als negatief
- Negatief: alleen kwalitatief of kwantitatief

-- Zeer negatief: kwalitatief en kwantitatief
⌚ Wordt op het moment van publicatie nog onderzocht

Harde kosten (voorlopig)

- Abonnementskosten per maand bij Mobile-care (binnen dit abonnement kunnen ook andere hulpmiddelen ingezet worden)

Harde baten (voorlopig)

- Tijdsbesparing van gemiddeld 3-4 uur in de week +
- Afname van schouderklachten bij zorgmedewerker +

Zachte kosten (voorlopig)

- Training voor het gebruik van de HelpSoq

Zachte baten (voorlopig)

- Toename in zelfstandigheid van de cliënt +
- Afname van fysieke belasting voor zorgmedewerkers en mantelzorgers +
- Makkelijker aantrekken van steunkousen door zorgmedewerkers +

Figuur 22. Voorlopige kosten-batenmatrix voor Surplus

5. Discussie

Binnen het programma Anders Werken in de Zorg West-Brabant is onderzoek gedaan naar de (meer)waarde van de HelpSoq, een technologie ter ondersteuning van het aantrekken van steunkousen. Het onderzoek bij tanteLouise laat zien dat de HelpSoq gebruiksvriendelijk is. Steunkousen kunnen efficiënter aangebracht worden, doordat een steunkous doorgaans direct goed geplaatst kan worden en geen verdere correctie nodig heeft. Echter, moet er bij het gebruik van een Doff N' Donner vaak nog een na-correctie uitgevoerd worden, met name bij het aanbrengen van steunkousen van een dikker formaat of als een cliënt een zwelling heeft. Ook cliënten ervaren dat het aanbrengen van de steunkousen makkelijker gaat met de HelpSoq en cliënten kunnen meehelpen met het aanbrengen van de steunkousen. Het onderzoek bij Surplus laat zien dat de HelpSoq een tijdsbesparing kan opleveren voor de thuiszorg. Daarnaast kan de HelpSoq de fysieke inspanning van zorgmedewerkers verlichten en de zelfstandigheid van cliënten bevorderen.

Voor sommige zorgmedewerkers is het echter nog wennen om met de HelpSoq te werken. De reden is dat ze met de jaren veel ervaring hebben opgedaan met het werken met de Doff N' Donner, een aan- en uittrekhulp voor steunkousen. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat voor het uittrekken van een steunkous nog steeds een Doff N' Donner nodig is. Dit geeft zorgmedewerkers nog steeds de mogelijkheid een Doff N' Donner te gebruiken bij het aantrekken. Het afhankelijk zijn van de Doff N' Donner bij het verwijderen van de steunkous zou mogelijk een belemmering kunnen zijn in de implementatie en adoptie van de HelpSoq, aangezien er niet volledig kan worden overgestapt op een nieuw apparaat.

Verder vergt de HelpSoq voorbereiding voorafgaand aan het gebruik. Dit is niet het geval bij de inzet van de Doff N' Donner. Dit resulteert met name in praktische uitdagingen bij het gebruik van de HelpSoq, vooral door het gewicht van het apparaat en het afhankelijk zijn van stroomvoorzieningen. Verder blijkt het gebrek aan inzetbaarheid voor steunkousen met relatief kleine maten XS en S een limitatie.

De HelpSoq heeft - op basis van de eerste resultaten - geen negatief effect op de slijtage en levensduur van steunkousen. Daarnaast laat een eerste verkenning naar de hygiëne van het hulpmiddel zien dat door langdurig gebruik deze niet substantieel verslechtert. Echter, de gesprekken met een infectiepreventiedeskundige en een arbeidshygiënist suggereren wel een voorkeur om de HelpSoq cliëntgebonden te gebruiken om infecties en uitbraken te voorkomen. Daarnaast zouden er ook exclusiecriteria opgesteld kunnen worden om het gebruik van de HelpSoq veiliger te maken. Een voorbeeld hiervan is dat bij cliënten met een infectie, zoals wondroos, gordelroos, een open wond, eczeem of andere overdraagbare infectie/bacterie de HelpSoq niet gebruikt wordt. Dit zou de kans op een infectie-uitbraak kunnen verkleinen. Echter, het is met de exclusiecriteria niet mogelijk om een infectie-uitbraak volledig uit te sluiten.

6. Vervolg

Hoewel in deze rapportage voornamelijk onderzoek is gedaan naar het intramuraal gebruik van de HelpSoq, zien zorgmedewerkers en deskundigen een grote meerwaarde voor de extramurale inzet binnen de thuiszorg. De resultaten van het interview met Surplus suggereren dat de extramurale inzet van de HelpSoq leidt tot een tijdsbesparing per cliënt. Echter is dit onderzoek op basis van een interview. Uitgebreider onderzoek naar de extramurale inzet van de HelpSoq is nodig om de positieve bevindingen verder aan te tonen wat de meerwaarde is van van de HelpSoq in de extramurale zorg. Momenteel is het in sommige gevallen nog nodig dat een zorgmedewerker in de avond langskomt om de steunkous uit te trekken. Recente innovatieontwikkelingen binnen HelpSoq zouden hier mogelijk een oplossing voor kunnen bieden (Doorontwikkeling HelpSoq bespoedigt thuiszorg en verpleeghuizen, 2023), waaronder de ontwikkeling van

een verlengde armconstructie waarmee cliënten zelfstandig de steunkous uit kunnen trekken. Verder onderzoek naar de HelpSoq - mogelijk in combinatie met deze armverlenger - zal inzicht bieden in de meerwaarde van de HelpSoq in de extramurale zorg.

7. Bibliografie

Suijkerbuijk, S., Cornelisse, L., Weegen van der S., Nap, H.H. (2021). Technologie implementeren met het honingraatmodel. TVZ verpleegkd prakt wet 131, 14–17. <https://doi.org/10.1007/s41184-021-1016-6>.

Doorontwikkeling HelpSoq bespoedigt thuiszorg en verpleeghuizen. (2023, July 5). ICT&Health. <https://icthealth.nl/nieuws/doorontwikkeling-helpsoq-bespoedigt-thuiszorg-en-verpleeghuizen/>

HelpSoq. (2023, August 23). HelpSoq. <https://helpsoq.com/>

van Eck, Y., Schoenmakers, J., Gielissen, M., de Wit, B., & Krijnen, L. (2022). Adviesrapport. Avans Hogeschool.

Sippel, K., Seifert, B., & Hafner, J. (2015). Donning Devices (Foot Slips and Frames) Enable Elderly People with Severe Chronic Venous Insufficiency to put on Compression Stockings. *European Journal of Vascular and Endovascular Surgery*, 49(2), 221–229. <https://doi.org/10.1016/j.ejvs.2014.11.005>

Wijnen, T. (2023). Door middel van Zorgtechnologie in de Toekomst meer Ouderenzorg Kunnen Bieden: De HelpSoq bij Crataegus.

Zorginstituut Nederland. (2022, May 12). Top 10 van hulpmiddelen op basis van het aantal gebruikers in 2021 | GIPdatabank.nl. [gipdatabank.nl. https://www.gipdatabank.nl/databank?infotype=h&label=00-to-taal&tabel=R_05_top10_hm&geg=gebr&item=](https://www.gipdatabank.nl/databank?infotype=h&label=00-to-taal&tabel=R_05_top10_hm&geg=gebr&item=)

COLOFON

Dit is Vilans

Vilans is de landelijke kennisorganisatie voor zorg en ondersteuning. Samen met cliënten, naasten, zorgprofessionals en andere betrokken partijen werken we dagelijks aan het aanbieden van de juiste kennis, op de juiste plek, persoonlijk en op maat. www.vilans.nl

Disclaimer

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid en met gebruikmaking van de meest actuele gegevens tot stand gekomen. Ondanks onze zorgvuldigheid kunnen we er niet voor instaan dat de informatie in deze uitgave geen onjuistheden en/of onvolkomenheden bevat, we aanvaarden daar geen aansprakelijkheid voor. Op deze uitgave is de Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0 licentie van toepassing. Dit betekent dat het gebruikt mag worden als wordt voldaan aan de daarin opgenomen voorwaarden.

Deze publicatie en het onderzoek gaat niet in op de toepasselijke wet- en regelgeving zoals de Medical Device Regulation, Cyber resilience act, AI act. De gebruiker moet zelf nagaan welke invloed de toepasselijke wet- en regelgeving heeft op zijn gebruik.

© Vilans, Februari 2024

OPDRACHTGEVER

Anders Werken in de Zorg West-Brabant
Contactpersoon: Maud van Riel
maud.vanriel@anderswerkenindezorg.nl

VERANTWOORDELIJK VOOR UITGAVE

Vilans

ONDERDEEL VAN PROGRAMMA/PROJECT

Anders Werken in de Zorg

AUTEURS

Sima Ipakchian Askari, Sam van der Velden,
Claire Wirtjes en Henk Herman Nap

ONTWERP

Marcom+design & Vilans, Utrecht

CONTACTPERSOON

Henk Herman Nap, h.nap@vilans.nl

Churchilllaan 11
3527 GV Utrecht
030 789 23 00

info@vilans.nl
www.vilans.nl

Vilans

Postbus 8228

3503 RE Utrecht

Telefoon 030 789 2300

www.vilans.nl